

CONTENTS

DOCUMENTS

MOMUS

- 1) [ΤΥΠΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, Page 14] [📄] Ο Γιατρομανωλακης θα εγκαινιάσει έκθεση έργων του Μπουασονά στο MOMus. 1
- 2) [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Page 15] [📄] ΑΤΖΕΝΤΑ. 2
- 3) [ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ, Page 56-57] [📄] ΕΝΑΣ ΕΛΒΕΤΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ 3
- 4) [LIFO, Page 25] [📄] «Ο ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ. ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ» 5

MOMUS, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 5) [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Page 1,14] [📄] Πουρές εναντίον πλεξικλάς. 6

MOMUS, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ

- 6) [ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Page 4] [📄] Διπλά εγκαινία στο MOMus και νέοι διευθυντές σε μουσεία του στο επόμενο δίμηνο. 8

MOMUS, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 7) [THE ART NEWSPAPER GREECE, Page 6] [📄] ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ. 9

MOMUS, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 8) [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Page 14] [📄] Ακολουθώντας τον Οδυσσέα. 10
- 9) [DOCUMENTO, Page 50-51] [📄] Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ. 11
- 10) [ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ WEEKEND, Page 10-11] [📄] ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ. 13
- 11) [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Page 44] [📄] Στα όνειρά του, πάντα ο Οδυσσέας. 15
- 12) [Κ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ, Page 6] [📄] ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ. 16
- 13) [CITYMAG, Page 21] [📄] Ο Ελβετός που λάτρευε την Ελλάδα. 17
- 14) [ΒΗΜΑΓΑΖΙΝΟ, Page 30-32] [📄] ΜΙΑ ΧΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ. 18
- 15) [ΜΑΤΙΕΣ, Page 3] [📄] Κατερίνα Σακελλαροπούλου Στη Θεσσαλονίκη χτυπά η καρδιά της τέχνης. 21
- 16) [DOCUMENTO, Page 55] [📄] ΕΚΘΕΣΗ: Στα χνάρια του Οδυσσέα. 22
- 17) [ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Page 33] [📄] Ο Mengele χωρίς τον Agamben. 23

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 18) [ΝΕΑ ΚΡΗΤΗ, Page 30] [📄] «Art Week», με τη Λένα Αρώνη. 24

Ο Γιατρομανωλάκης θα εγκαινιάσει έκθεση έργων του Μπουασονά στο MOMus

- Συνολικά θα παρουσιαστούν 110 έργα και πολυμεσικές εφαρμογές

Μια φωτογραφική λήψη του πελάγου μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας και οι ασμί του ανατακλάσεις το μακρινό 1912 από τον Ελβετό φωτογράφο Φρεντ Μπουασονά (1858-1946), καθώς και το φωτογραφικό αυτοπορτρέτο του το 1900 υποδέχονται τους επισκέπτες της έκθεσης με τίτλο «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» που θα παρουσιαστεί στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, από τις 8 Σεπτεμβρίου 2022 έως τις 8 Ιανουαρίου 2023.

Στο σύνολο των 110 έργων και πολυμεσικών εφαρμογών, που παρουσιάζονται στην έκθεση, μπορεί να παρακολουθήσει κανείς τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του Φρεντ Μπουασονά, τις πηγές της έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. Σε μια ελικοειδή διαδρομή, από τις Άλπεις μέχρι την έρημο του Σινά, πρωταγωνιστεί η Μεσόγειος που, ως άλλος κοινός τόπος, γίνεται το σκηνικό της φωτογραφικής Οδύσσειας του ίδιου του φωτογράφου, στα χνάρια του ομηρικού ήρωα. Το έργο του Μπουασονά τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και γεωγράφους, και συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Φωτογραφίζοντας τους μεσογειακούς τόπους για περισσότερο από τρεις δεκαετίες, επικύρωσε μεταξύ άλλων τους γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς της Ελλάδας και των Βαλκανίων. Σκηνοθέτη από την καθημερινότητα απλών ανθρώπων, μνημεία και τοπία προς αποκρυπτογράφηση προσκαλούν τους επισκέπτες σε μια ταξιδιωτική εμπειρία σε τόπους που πλέον έχουν διαμορφωθεί με τρόπους, που τότε ακόμη φάνταζαν μυθικοί.

Η έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» αποτελεί παραγωγή του MOMus-Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, με τη συνεργασία του Τμήματος Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου της Γενεύης, της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και του Μουσείου Τέχνης και Ιστορίας της Πόλης της Γενεύης και με τη συνδρομή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τα εγκαίνια των δύο νέων εκθέσεων του MOMus («Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» και «Εκφάνσεις ύφανσης μέσα από έργα των συλλογών του MOMus») θα πραγματοποιηθούν την Πέμπτη 08 Σεπτεμβρίου 2022, στις 18:00, από τον Υφυπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού,

αρμόδιο για θέματα σύγχρονου πολιτισμού, κ. Νικόλα Γιατρομανωλάκη, στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (Αποθήκη Α', Προβλήτα Α', λιμάνι Θεσσαλονίκης).

Η επίσκεψη των εκθέσεων θα είναι δωρεάν την ημέρα των εγκαινίων, Πέμπτη 08 Σεπτεμβρίου, με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας των χώρων, 11:00-21:00.

Η επιμελήτρια της έκθεσης, EstelleSohier, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης σχολιάζει με αφορμή την παρουσίαση της έκθεσης στη Θεσσαλονίκη: «

Είμαστε πολύ χαρούμενοι με την παρουσίαση της έκθεσης αυτής και της συνοδευτικής έκδοσης στην Ελλάδα μετά την Γενεύη, όπου και πρωτοπαρουσιάστηκαν έργα και σχετικά αρχαιακό υλικό. Ο στόχος της έκθεσης «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» είναι η διεύρυνση του βλέμματος μέσα από τα έργα του Ελβετού φωτογράφου, αναδεικνύοντας τόσο το εύρος της καριέρας του, που μέτρησε πάνω από πέντε δεκαετίες, όσο και τους στενούς δεσμούς που έχτισε μεταξύ της Ελβετίας, της Ελλάδας και του μεσογειακού κόσμου. Η έκθεση και η έκδοση αποτυπώνουν την πρόθεση του Φρεντ Μπουασονά να επεκτείνει τα υλικά και συμβολικά όρια της φωτογραφίας. Επιπλέον, δείχνουν τον τρόπο που η Ελλάδα τον πρόσφερε τη δυνατότητα να αναδείξει τη φωτογραφία ως μια αυτόνομη μορφή τέχνης.»

Η συνεπιμελήτρια της έκθεσης για λογαριασμό του MOMus-Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, ιστορικός της τέχνης Αρετή

Λεοπούλου, αναφέρει ότι:«

Η συμπαρουσίαση δύο σημαντικών συλλογών του έργου του Μπουασονά, των αρχείων της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και της Κεντρικής Βιβλιοθήκης (Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη) του ΑΠΘ, αποτελεί μια σημαντική «συνάντηση» τεκμηρίωσης και ανάδειξης ενός φωτογραφικού πλούτου που ήδη ξεπερνούσε εθνικά σύνορα και στόχους. Το φωτογραφικό έργο του Μπουασονά υπήρξε στρατηγικής σημασίας για τις ελληνικές εθνικές επιδιώξεις στις αρχές του 20ού αιώνα και συνάμα στέκει ως ένα αισθητικά άρτιο καλλιτεχνικό έργο ενός -εντυπωσιακά δραστήριου για μισό αιώνα- φωτογράφου. Η έκθεση αυτή, όπως και η ελληνική έκδοσή της, είναι επίσης ένα ακόμη σημαντικό βήμα στην ολοκλήρωση της τεκμηρίωσης του αρχείου Μπουασονά του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του οποίου θεματοφύλακας είναι το MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της συστηματικής και πολυετούς προσπάθειάς του να προβάλει την πολυδιάστατη(πολιτικά, καλλιτεχνικά και ιστορικά) δυναμική του φωτογραφικού έργου του Μπουασονά. Η φωτογραφική αυτή πορεία -βασισμένη και στις περιηγήσεις του φωτογράφου στη Μεσόγειο, ορισμένες μάλιστα συνειδητά βασισμένες σε αφηγήσεις της Οδύσσειας- έχει επιχειρηθεί επιμελητικά και μουσειογραφικά να είναι εύληπτη στον εκθεσιακό χώρο μέσα από φωτογραφικά έργα, αλλά και πολυμεσικές εφαρμογές.»

Την έκθεση πλαισιώνουν επιστημονική έκδοση μεταφρασμένη στην ελληνική γλώσσα, ξεναγήσεις για το κοινό και εκπαιδευτικές δρά-

σεις που θα ανακοινωθούν.

Πηγές φωτογραφιών της έκθεσης
Κέντρο Εικονογραφίας της Βιβλιοθήκης της Γενεύης (Centre d'icnographie de laBibliothèque de Genève): Τα έγγραφα, τα αρνητικά και οι φωτογραφίες των στούντιο της οικογένειας Μπουασονά έχουν συλλεχθεί από τέσσερις γενιές φωτογράφων, ξεκινώντας το 1864 από τον Ανρί-Αντουάν Μπουασονά (Henri-AntoineBoissonnas, 1833-1889) και συνεχίζοντας μέχρι το 1980 από τον Γκαμπριέλ (Gad-Borel). Αυτές οι συλλογές αποκτήθηκαν από τον Δήμο της Γενεύης το 2011 και αργότερα μεταφέρθηκαν στο Κέντρο Εικονογραφίας της Βιβλιοθήκης της Γενεύης (Centre d'icnographie de laBibliothèque de Genève), όπου έχουν γίνει εκτεταμένες εργασίες για την αποκατάσταση, την καταγραφή και τη συντήρηση των εικόνων. Οι φωτογραφίες έχουν ψηφιοποιηθεί, αναδιοργανωθεί και ορισμένες είναι πλέον διαθέσιμες στο διαδίκτυο, στο: bge-geneve.ch/icnographie.

Η Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη (Συλλογή Τρικόγλου): Το κληροδότημα του Ιωάννη (Γιάγκου) Τρικόγλου (Αλεξάνδρεια 1888-Αθήνα 1966) έγινε αποδεκτό από το ΑΠΘ το 1963. Η συλλογή έχει καταλογιστεί και στο μεγαλύτερο τμήμα της ψηφιοποιηθεί. Η συλλογή περιλαμβάνει 14.012 βιβλία, 3.500 έργα τέχνης (χαλκογραφίες, πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες κλπ.), έγγραφα και λευκώματα, καθώς και το προσωπικό του αρχείου. Ο Ιωάννης Τρικόγλου ήταν Έλληνας δεύτερης γενιάς από την Αίγυπτο και επιφανής έμπορος. Υπήρξε μέλος της Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου από το 1947 ως το 1957. Ο Ιωάννης Τρικόγλου υπήρξε ο τελευταίος ιδιωτικός χορηγός του Μπουασονά. Γνωρίστηκαν στο Παρίσι το 1920 και ο Τρικόγλου χρηματοδότησε τα τελευταία ταξίδια του φωτογράφου στην Ελλάδα και στην Αίγυπτο. Ως συλλέκτης φωτογραφιών, απέκτησε και διατήρησε μια μοναδική συλλογή φωτογραφιών του Μπουασονά στην Ελλάδα.

Μουσιογραφικός σχεδιασμός – Οπτική ταυτότητα KottageDesign Agency

Ξεναγήσεις στην έκθεση

Κυριακή 25 Σεπτεμβρίου, 9 & 23 Οκτωβρίου, 6 & 20 Νοεμβρίου, 4 & 18 Δεκεμβρίου, ώρα 12:00

Δηλώσεις συμμετοχής στο τηλ. 2310 566716 (Τρίτη - Σάββατο 11:00-17:00) και στο email info.photography@momus.gr.

ATZENTA

• **Το εύρος** της καριέρας του Γαλλοελβετού φωτογράφου και τους δεσμούς που έχτισε μεταξύ Ελβετίας, Ελλάδας και του μεσογειακού κόσμου, αναδεικνύει η έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασσνά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια», που παρουσιάζεται στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Από τις 11 π.μ. Προβλήτα Α΄.

• **Ο Διονύσης Σαββόπουλος**, ο Νίκος Πορτοκάλογλου, ο Γιώργος Μαργαρίτης, ο Γιάννης Ζουγανέλης, η Ελεωνόρα Ζουγανέλη και αρκετοί ακόμη ερμηνευτές συμμετέχουν στο αφιέρωμα για τον Λαυρέντη Μαχαιρίτσα που πραγματοποιείται στο Κατράκειο. Στις 9 μ.μ. Μάνου Κατράκη και Κυράς της Ρω.

• **Οι «Πέρσες»** του Αισχύλου, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Καραντζά, παρουσιάζονται σήμερα και αύριο στο Ηρώδειο. Ερμηνεύουν οι Ρένη Πιττακή, Χρήστος Λούλης, Γιώργος Γάλλος κ.ά. Στις 9 μ.μ. Διονυσίου Αρεοπαγίτου.

• **Αγαπητός** στο κοινό για τα σατιρικά τραγούδια του και τον κοινωνικοπολιτικό στίχο του, ο Σπύρος Γραμμένος ανεβαίνει στη σκηνή της Τεχνόπολης για μια συναυλία με τις καλύτερες στιγμές της δισκογραφίας του. Στις 9 μ.μ. Πειραιώς 100.

• **Η έκθεση** «Μετα-κίνηση II. Αναπαραστάσεις με αφορμή τους Μικρασιάτες πρόσφυγες στον Βόλο», μια εικαστική προσέγγιση των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή και την εγκατάσταση χιλιάδων προσφύγων στον Βόλο, εγκαινιάζεται στο Μουσείο της Πόλης. Στις 8 μ.μ. Φερών 17.

• **Το κείμενο** του Φώτη Κόντογλου «Το Αϊβαλί η Πατρίδα μου» παρουσιάζεται στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, σε μια θεατρική εκδοχή, σκηνοθετημένη από την Ολγα Λαζαρίδου, και με τις ερμηνείες της ίδιας και της Χαρούλας Αλεξίου. Στις 8.30 μ.μ. Ηρ. Πολυτεχνείου 32.

Εκθεση του Φρεντ Μπουασσνά στο MOMus.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΝΙΚΟΛΑΣ ΖΩΗΣ
nzois@kathimerini.gr

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ Page: 56-57 Published at: 10-09-2022
 Author: Surface: 1900.55 cm² Circulation: 4750
 Subjects: MOMUS

8 ΕΚΘΕΣΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΕΛΒΕΤΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

«Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» από τις 8 Σεπτεμβρίου στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

ΤΗΣ ΠΑΡΗΣ ΣΠΙΝΟΥ

Πρωτοποριακός φωτογράφος, θερμός φιλέλληνας ο Ελβετός Φρεντ Μπουασονά (1858-1946) είναι ο πρώτος ξένος φωτογράφος που περιηγήθηκε τόσο πολύ στον ελληνικό χώρο,

ναίκες στον αργαλειό, άλλες να μαζεύουν ελιές στην Κρήτη, ήπιε κρασί με τους οδηγούς ζώων στο Ζεμένο Κορινθίας, ανέβηκε με το «καλάθι» που τραβούσαν μοναχί στα Μετέωρα, έφτασε ώς στις κορυφές του Ολύμπου και του Παρνασσού...

από το 1903 και για περίπου τρεις δεκαετίες. Οι εικόνες του είναι μοναδικές. Οχι μόνο για την καλλιτεχνική τους αξία, αλλά και γιατί παρουσιάζει ένα πανόραμα της Ελλάδας του Μεσοπολέμου, -που έχει χαθεί σήμερα- συμβάλλοντας και με τα γραπτά του στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης για τη χώρα μας την ίδια περίοδο.

Ο Φρεντ Μπουασονά ταξίδεψε από την Πελοπόννησο ως την Κρήτη, από το Ιόνιο ως τη Θεσσαλία και το Άγιο Όρος. Περιηγήθηκε, φωτογράφησε, έκανε λευκώματα. Αιχμαλώτισε με τον φακό του (σκαρφαλωμένος πάνω σε τεράστια αυτοσχέδια σκάλα) τον Παρθενώνα, με ήλιο και με βροχή, αλλά και πρόβατα κάτω από την Ακρόπολη, κάρτα στην Πλάκα, άντρες με παραδοσιακές φορεσιές στην Ανδρίτσαινα, γυ-

«ΤΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ ΥΠΗΡΞΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ΟΥ ΑΙΩΝΑ»

του, μια τέτοια προσήλωση στις αρχαίες συνήθειες...»

Η έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» που μόλις εγκαινιάστηκε στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, μας πάει ένα βήμα πιο πέρα αποκλύπτοντας τις περιηγήσεις του στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, ορισμένες μάλιστα συνειδητά βασισμένες σε αφήγησης της Οδύσσειας. Μια φωτογραφική λήψη του πελάγου

ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΨΗΣ

Πέλαγος μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας, κύμα και ασημί αντανάκλασεις, 1912

ΤΡΙΚΟΛΩΣΕ ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ

Τα Μετέωρα: Θεσσαλία, 1908

ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΨΗΣ

Αυτοπροσωπογραφία με διοπτρική κάμερα, 1900

ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΨΗΣ

Μαγκντλέν, χειρονομίες σε κατάσταση ύπνωσης, 1903

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ

Πορτρέτο γυναίκας αγνώστου ταυτότητας, στούντιο Μπουασονά και Ταπονιέ, Παρίσι, δεκαετία 1900

Ανατολική άποψη της Ακροπόλεως, π. 1907

ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΑΠΛΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΠΡΟΣΚΑΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΙΑ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΕ ΤΟΠΟΥΣ ΠΟΥ ΠΛΕΟΝ ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΜΕ ΤΡΟΠΟΥΣ ΠΟΥ ΤΟΤΕ ΑΚΟΜΗ ΦΑΝΤΑΖΑΝ ΜΥΘΙΚΟΙ

την πρόθεση του Μπουασονά να επεκτείνει τα υλικά και συμβολικά όρια της φωτογραφίας. Επιπλέον, δείχνουν τον τρόπο που η Ελλάδα του πρόσφερε τη δυνατότητα να αναδείξει τη φωτογραφία ως μια αυτόνομη μορφή τέχνης».

Η συνεπιμελήτρια της έκθεσης για λογαριασμό του MOMus-Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, ιστορικός τέχνης Αρετή Λεπούλου, αναφέρει ότι: «Η συμπαρουσίαση δυο σημαντικών συλλογών του έργου του Μπουασονά, των αρχαίων της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και της Κεντρικής Βιβλιοθήκης (Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη) του ΑΠΘ, αποτελεί μια σημαντική "συνάντηση" τεκμηρίωσης και ανάδειξης ενός φωτογραφικού πλούτου που ήδη ξεπερνούσε εθνικά σύνορα και στόχους. Το φωτογραφικό έργο του Μπουασονά υπήρξε στρατηγικής σημασίας για τις ελληνικές εθνικές επιδιώξεις στις αρχές του 20ού αιώνα και συνάμα στέκει ως ένα αισθητικά άρτιο καλλιτεχνικό έργο ενός -εντυπωσιακά δραστήριου για μισό αιώνα- φωτογράφου. Η έκθεση αυτή, όπως και η ελληνική έκδοσή της, είναι επίσης ένα ακόμη σημαντικό βήμα στην ολοκλήρωση της τεκμηρίωσης του αρχείου Μπουασονά του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του οποίου θεματοφύλακας είναι το MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της συστηματικής και πολυετούς προσπάθειάς του να προβάλλει την πολυδιάστατη (πολιτικά, καλλιτεχνικά και ιστορικά) δυναμική του φωτογραφικού έργου του Μπουασονά».

Η έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» αποτελεί παραγωγή του MOMus-Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, με τη συνεργασία του Τμήματος Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου της Γενεύης, της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και του Μουσείου Τέχνης και Ιστορίας της Πόλης της Γενεύης και με τη συνδρομή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

γεωγράφος, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Φωτογραφίζοντας τους μεσογειακούς τόπους για περισσότερο από τρεις δεκαετίες, επικύρωσε μεταξύ άλλων τους γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς της Ελλάδας και των Βαλκανίων.

Η επιμελήτρια της έκθεσης, Estelle Sohler, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης, σχολιάζει με αφορμή την παρουσίαση της έκθεσης στη Θεσσαλονίκη: «Είμαστε πολύ χαρούμενοι με την παρουσίαση της έκθεσης αυτής και της συνοδευτικής έκδοσης στην Ελλάδα μετά τη Γενεύη, όπου και πρωτοπαρουσιάστηκαν έργα και σχετικά αρχαιολογικά υλικά. Ο στόχος της έκθεσης είναι η διεύρυνση του βλέμματος μέσα από τα έργα του Ελβετού φωτογράφου, αναδεικνύοντας τόσο το εύρος της καριέρας του, που μέτρησε πάνω από πέντε δεκαετίες, όσο και τους στενούς δεσμούς που έχτισε μεταξύ της Ελβετίας, της Ελλάδας και του μεσογειακού κόσμου. Η έκθεση και η έκδοση αποτυπώνουν

Ο Φρεντ Μπουασονά φωτογραφίζοντας τον Παρθενώνα, 1907

μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας και οι ασημί του αντανάκλασεις το μακρινό 1912, καθώς και το φωτογραφικό αυτοπορτρέτο του το 1900 υποδέχονται τους επισκέπτες της έκθεσης, που περιλαμβάνει συνολικά 110 έργα και πολυμεσικές εφαρμογές.

Μπορεί να παρακολουθήσει κάποιος τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του Φρεντ Μπουασονά, τις πηγές της έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. Σε μια ελκωειδή διαδρομή, από τις Άλπεις μέχρι την έρημο του Σινά, πρωταγωνιστεί η Μεσόγειος που, ως άλλος κοινός τόπος, γίνεται το σκηνικό της φωτογραφικής Οδύσσειας του ίδιου του φωτογράφου, στα χνάρια του ομηρικού ήρωα. Σκηνές από την καθημερινότητα απλών ανθρώπων, μνημεία και τοπία

Ανδρίτσαϊνα: Αρραβώνας, 1903

«Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» 8.9.22-8.1.23 MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Αποθήκη Α', Προβλήτα Α', Λιμάνι Θεσσαλονίκης, τηλ. 2310 566716, www.momus.gr

pros αποκρυπτογράφιση προσκαλούν τους επισκέπτες σε μια ταξιδιωτική εμπειρία σε τόπους που πλέον έχουν διαμορφωθεί με τρόπους που τότε ακόμη φάνταζαν μυθικοί.

Γόνος «φωτογραφικής δυναστείας», όπως περιγράφεται, ο νεαρός Μπουασονά φέρεται ως πολυπλευρο ταλέντο που συνδύαζε τα спор (αλпинισμός), τη μουσική και τις καλές τέχνες. Το έργο του διακρίθηκε, ενώ τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και

«Ο ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ. ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ»

Media: LIFO **Page:** 25 **Published at:** 03-11-2022
Author: **Surface:** 62.09 cm² **Circulation:** 0
Subjects: MOMUS

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ «Ο ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ. ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ»

Ένα σύνολο 110 έργων και πολυμεσικών εφαρμογών, μέσα από τα οποία μπορεί ο επισκέπτης να παρακολουθήσει τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του σπουδαίου φιλέλληνα φωτογράφου Φρεντ Μπουασονά, τις πηγές της έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. Αξεπέραστες εικόνες στις οποίες πρωταγωνιστεί η Μεσόγειος που, ως άλλος κοινός τόπος, γίνεται το σκηνικό της φωτογραφικής οδύσσειας του ίδιου του φωτογράφου, στα χνάρια του ομηρικού ήρωα. Το έργο του τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και γεωγράφους και συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Φωτογραφίζοντας τους μεσογειακούς τόπους για περισσότερο από τρεις δεκαετίες, επικύρωσε, μεταξύ άλλων, τους γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς της Ελλάδας και των Βαλκανίων. Η καθημερινότητα απλών ανθρώπων, τα μνημεία και τα τοπία, μια ταξιδιωτική εμπειρία σε τόπους που πλέον έχουν διαμορφωθεί με τρόπους που τότε ακόμη φάνταζαν μυθικοί.

MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας
Θεσσαλονίκης, Αποθήκη Α', Προβλήτα
Α', Λιμάνι Θεσσαλονίκης, έως 8/1/2023

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Page:** 1,14 **Published at:** 05-11-2022
Author: **Surface:** 646.43 cm² **Circulation:** 14860
Subjects: ΜΟΜΟΥΣ, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- **Μουσεία:** Με αφορμή τις ακτιβιστικές δράσεις με στόχο έργα τέχνης στο εξωτερικό, η «Κ» ανοίγει τη συζήτηση για τα μέτρα προστασίας των ελληνικών μουσείων. **Σελ. 14**

Τα μουσεία είναι υποχρεωμένα να προστατεύουν τα έργα τέχνης αλλά χωρίς υπερβολές, λέει ο διευθυντής του Μουσείου Γουλανδρή, Κυριάκος Κουτσομάλλης.

Πουρές εναντίον πλεξιγκλάς

Ο ακτιβισμός με στόχο τα έργα τέχνης θορύβησε και τα μουσεία στην Ελλάδα

Των **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΔΟΥ**
και **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Πρώτα ήταν τα «Ηλιοτρόπια» του Βαν Γκογκ, που «λούσθηκαν» με τοματόσουπα, και έπειτα εκτοξεύτηκε πουρές στις «Θημωνιές» του Μονέ. Στο Βέλγιο, δύο ακτιβιστές κόλλησαν πρόσφατα ο ένας το κεφάλι και ο άλλος το χέρι του στο «Κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι» του Βερμέερ –εισέπραξαν δύο μήνες φυλάκισης– ενώ το τελευταίο θύμα ήταν στη Ρώμη: ο «Σπορέας», επίσης του Βαν Γκογκ, επίσης «κτυπημένος» με σούπα. Τα έργα ήταν προστατευμένα, όμως τα μουσεία έχουν θορυβηθεί από τις πρόσφατες ακτιβιστικές δράσεις για την κλιματική αλλαγή. Και η συζήτηση έχει ανοίξει και στην Ελλάδα.

Τι κάνουν τα μουσεία για να προστατεύσουν τα έργα τέχνης τους; Η διευθύντρια της Πινακοθήκης, Συναγό Τσιόρα, μας λέει ότι τα μέτρα προστασίας στο νέο κτίριο του μουσείου είναι σχεδιασμένα με τις πιο σύγχρονες προδιαγραφές ασφαλείας. «Αφορούν ηλεκτρονικός σύστημα 24ωρης ολοκληρωμένου παρακολούθησης, ενεργοποίησης υπέρυθρων ακτίνων ασφαλείας όταν κάποιος επισκέπτης πλησιάσει σε απόσταση μικρότερη της επιτρεπόμενης, πληκτική προειδοποίηση, καθώς

και ανθρώπινο δυναμικό επιφορτισμένο με την ευθύνη της φύλαξης», επισημαίνει, προσθέτοντας ότι δεν υπάρχει εφησυχασμός. Σε μια ιδανική συνθήκη δεν θα ήθελε κανένα εμπόδιο στην απρόσκοπτη θέαση κανενός έργου τέχνης. «Η πραγματικότητα όμως και η ευθύνη μας απέναντι στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς που διαφυλάτουμε το επιβάλλουν κάποιες φορές», καταλήγει.

Ο Κυριάκος Κουτσομάλλης, διευθυντής του Ιδρύματος Γουλανδρή,

«Τα ευπαθέστερα και πιο πολύτιμα έργα της συλλογής βρίσκονται ήδη εντός προθηκών ασφαλείας», λέει ο Γ. Μαγγίνης.

δρῆ, τονίζει ότι τα τεχνολογικά μέσα ασφαλείας που χρησιμοποιούνται στο μουσείο σύγχρονες τέχνης του ιδρύματος ανταποκρίνονται στις μουσειολογικές προδιαγραφές. «Το δε ανθρώπινο εποπτικό δυναμικό των φυλάκων εκπαιδεύεται αδιάλειπτως, ώστε στο μέτρο του δυνατού η επαγρύπνηση να γίνεται εμμονή που δεν

επιδέχεται στιγμή επανάπαυσης», σημειώνει και προσθέτει ότι τα μουσεία είναι υποχρεωμένα να προστατεύουν τα έργα, «χωρίς υπερβολή», ώστε να μην αποκόπεται το πνεύμα του δημιουργού από τον επισκέπτη.

Οι πρόσφατοι βανδαλισμοί απασχόλησαν το Μουσείο Μπενάκη και οι φύλακες, όπως λέει ο διευθυντής Γιώργης Μαγγίνης, εκπαιδεύτηκαν για να αντιμετωπίσουν παρόμοια ενδεχόμενα. «Τα ευπαθέστερα και πιο πολύτιμα έργα της συλλογής βρίσκονται ήδη εντός προθηκών ασφαλείας, όπως π.χ. τα δύο σημαντικά έργα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου», μας λέει και ελπίζει να μην αναγκαστεί το μουσείο να προβεί σε παρεμβάσεις μεγαλύτερης κλίμακας.

Από τη μεριά της, η Μαρία Τσαντσάνογλου, αναπληρώτρια γενική διευθύντρια του MOMus, σημειώνει στην «Κ» ότι «όλα τα ευαίσθητα έργα του ιδρύματος είναι ήδη σε πλεξιγκλάς ασφαλείας μουσειακών προδιαγραφών». Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα ζωγραφικά έργα και σχέδια της συλλογής Κωστάκη, τα έργα σε χαρτί της συλλογής Ιόλα, όπως ο «Μέγας Αλέξανδρος» του Αντι Γουόρχολ, τα σπάνια σχέδια της Χρύσας, καθώς και οι φωτογραφίες του Φρεντ Μπουασονά

στο Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Η κ. Τσαντσάνογλου τονίζει επίσης πως με αφορμή τις ακτιβιστικές δράσεις σε μουσεία του εξωτερικού έγινε ενπνεύρωση στην εταιρεία security που έχει αναλάβει την ασφάλεια των χώρων του MOMus, ενώ για έργα-εγκαταστάσεις που παρουσιάζονται ελεύθερα στον χώρο, υπάρχει ήδη αυξημένη παρακολούθηση.

Στο Ίδρυμα Θεοχαράκη υπάρχει σύστημα βιντεοπαρακολούθησης, ειδικά εκπαιδευμένοι φύλακες σε κάθε όροφο, καθώς και προστατευτικές μπάρες σε έργα που κρίνονται ως πιο ευαίσθητα και πολύτιμα. Μετά τα πρόσφατα περιστατικά σε μουσεία του εξωτερικού πάντως –και πέρα από μια επισήμανση στους φύλακες να επαγρυπνούν– οι υπεύθυνοι του ιδρύματος δεν θέλησαν να ενισχύσουν τα μέτρα. «Θα πρέπει έπειτα να βάλεις άθραυστο γυαλί και να αποστειρώσεις τελείως την τέχνη», σχολιάζει ο διευθυντής του ιδρύματος, Φώτης Παπαθανασίου, και συμπληρώνει: «Ελπίζουμε ότι αυτές οι πράξεις δεν θα βρουν μιμητές στην Ελλάδα. Αντί να χαλάνε τη λίγη ομορφιά που υπάρχει σε αυτόν τον κόσμο, οι ακτιβιστές για το κλίμα –ένα τόσο σοβαρό θέμα– θα μπορούσαν να καταδείξουν την ασχήμια».

Διπλά εγκαίνια στο MOMus και νέοι διευθυντές σε μουσεία του στο επόμενο δίμηνο

Media: ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ **Page:** 4 **Published at:** 09-09-2022

Author: **Surface:** 392.62 cm² **Circulation:** 0

Subjects: MOMUS, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ

Διπλά εγκαίνια στο MOMus και νέοι διευθυντές σε μουσεία του στο επόμενο δίμηνο

Της Λεμονιάς Βασιβανη

Διπλά εγκαίνια χθες στο MOMus με τον υφυπουργό Πολιτισμού, αρμόδιο για θέματα Σύγχρονου Πολιτισμού, Νικόλα Γατρομανιλάκη να εγκαινιάζει τις εκθέσεις «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» και «Εκφράσεις ύφανσης μέσα από έργα των συλλογών του MOMus» στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και στο χώρο του Πειραματικού Κέντρου Τεχνών αντίστοιχα.

Η πρώτη μέσα από 110 έργα και πολυμεσικές εφαρμογές, σκιαγραφεί τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του Φρεντ Μπουασονά, τις πηγές της έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. «Πρόκειται για ένα προανάκρουσμα μιας αναδρομικής έκθεσης που θα παρουσιάσουμε για τα 13.000 έργα Boissonas που έχουμε στην συλλογή μας», ανέφερε κατά τη διάρκεια συνέντευξης τύπου η διευθύντρια μουσείου φωτογραφίας κυρία Ηρώ Κατσαρίδου, προσθέτοντας ότι η έκθεση θα πλαισιωθεί με δράσεις και ξεναγήσεις.

Η επιμελήτρια της έκθεσης Estelle Soyer από την πλευρά της τόνισε πως η συγκεκριμένη παρουσίαση είναι αποτέλεσμα μιας σειράς συναντήσεων με τους απογόνους του Μπουασονά καθώς και με τους ανθρώπους του MOMus. «Η διαε-

γονη του καλλιτέχνη μου έδωσε τα κλειδιά για να μελετήσω το πλούσιο αρχείο. Η συγκεκριμένη έκθεση αποτελεί συνέχεια αυτής που έγινε το 2020 στην Γενεύη και επιχειρεί να ενώσει διαφορετικές πτυχές του έργου του φωτογράφου: πορτρέτα, τοπία κλπ. Είναι ένας γεωγραφικός διάλογος για να δείξουμε ότι η άποψη του Μπουασονά διαμορφώθηκε στην Ελβετία πριν έρθει στην Ελλάδα γιατί είχε ήδη μία καριέρα. Είναι μια Οδυσσειακή φωτογραφική πορεία», σχολίασε η κυρία Soyer, ενώ πρόσθεσε πως όνειρό της είναι να ταξιδεύσει στα μέρη τη χώρας μας όπου πήγε ο Μπουασονά.

Αναφορικά με την έκθεση «Εκφράσεις ύφανσης μέσα από έργα των συλλογών του MOMus» η αν. διευθύντρια MOMus-ΠΚΤ κυρία Θούλη Μισιρλόγλου

που υπογράφει και την επιμέλεια μαζί με την επιμελήτρια MOMus-ΠΚΤ Δόμνα Γούνιμη, σημείωσε πως αποτελεί μια δεύτερη εκδοχή μιας έκθεσης που έγινε πέρυσι για τις ιστορίες της ύφανσης και ότι είναι βασισμένη στις συλλογές του MOMus. «Ετερόκλητοι καλλιτέχνες έρχονται να εμπλουτίσουν κι άλλο τις ιδέες σχετικές με ύφανση και υφαντουργία», σχολίασε.

Η έκθεση έχει ως αφετηρία την περίοδο του μοντερνισμού μέσα από έργα της ρωσικής πρωτοπορίας και διατρέχει τη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή από το 1960 ως και σήμερα.

Εντός δύο μηνών θα βγουν ονόματα για νέους διευθυντές των μουσείων

Εν τω μεταξύ τους νέους στόχους του ανέφερε ο νέος πρόεδρος του ΔΣ MOMus Επαμεινώνδας Χριστοφιλόπουλος, ενώ εκτίμησε ότι εντός δύο μηνών θα έχουν βγει τα ονόματα των νέων διευθυντών των μουσείων του MOMus. Να σημειωθεί ότι υπάρχουν καθυστερήσεις στις διαδικασίες των διαγωνισμών για τις/τους τρεις επικεφαλής των μουσείων MOMus - Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης - Συλλογή Κωστάκη, MOMus - Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και MOMus - Κέντρο Πειραματικών Τεχνών, αλλά και για το νέο γενικό διευθυντή/τρια.

Εξάλλου ο κ. Χριστοφιλόπουλος υπογράμμισε ότι υπάρχουν ανάγκες και για προσωπικό, καθώς ενώ ο κανονισμός των Μουσείων του MOMus

αναφέρει για 104 άτομα, αυτή την στιγμή απασχολούνται μόλις 35.

Επίσης μίλησε και για τις ανάγκες που υπάρχουν στην συντήρηση των κτιρίων και την αποκατάσταση ζημιών που υπάρχουν σε αυτά. Ενδεικτικά ανέφερε τις διαρροές που υπάρχουν στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης εντός ΔΕΘ από την τελευταία νεροποντή.

Μίλησε για σκέψεις συνεργασίας με φορείς της πόλης και τον τουρισμό κρουαζιέρας. Παράλληλα τόνισε ότι θα υπάρξει στα εισιτήρια ένα πακέτο σε προνομιακή τιμή, ενώ είπε πως τα μουσεία του MOMus στη Θεσσαλονίκη θα είναι ανοιχτά στην περίοδο ΔΕΘ με 50% έκπτωση στο εισιτήριο στους επισκέπτες της.

Media: THE ART NEWSPAPER GREECE **Page:** 6 **Published at:** 01-10-2022
Author: **Surface:** 285.37 cm² **Circulation:** 0
Subjects: MOMUS, ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ME MIA MATIA

62 πλατφόρμες από 26 χώρες με περισσότερους από 800 καλλιτέχνες συμμετέχουν στο Platforms Project-Independent Art Fair που γιορτάζει τα δέκα χρόνια του και έχει ετοιμάσει τη μεγαλύτερη μέχρι τώρα διοργάνωσή του, με ένα πολύπλευρο παράλληλο πρόγραμμα, από τις 13 έως 16/10 στην ΑΣΚΤ.

Ένα επετειακό αφιέρωμα για τα 100 χρόνια από την εθνική συμφωρά του ξεριζωμού του Ελληνισμού της Ιωνίας αποτελεί η έκθεση «Ο Φώτης Κόντογλου και η επιρροή του στους νεότερους», στο Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, μέχρι τις 12/12.

Η έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» είναι ένα ταξίδι στις αντανάκλασεις του πελάγου μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας, όπως το αποτύπωσε ο Ελβετός φωτογράφος το μακρινό 1912. Στο MOMus-

Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, έως τις 8/1/23.

Ζωγραφικά έργα, γλυπτά και κατασκευές της μεγάλης καλλιτέχνης από την περίοδο 1970 έως 2007 παρουσιάζονται στην έκθεση «Όπου Ζούνη - Η θεωρία των σχημάτων», στη Roma Gallery, έως τις 29/10.

Από τις 13/10 στην a.antopoulou.art θα τρέχει, σε επιμέλεια Χριστόφορου Μαρίνου, η έκθεση «Επικοινωνία» με ζωγραφικά έργα της περιόδου 1972-1973 του Βαλέριου Καλούτση

(1927-2014). Είναι η δεύτερη ατομική έκθεση του καλλιτέχνη που διοργανώνει η γκαλερί, μετά την περσινή «Reconstitution».

«Sheltered Gardens» είναι το νέο πολυμεσικό πρόγραμμα του PCAI, συμμετέχουν περισσότεροι από 35 διεθνείς καλλιτέχνες, συγγραφείς και περφόρμερς και του οποίου η φυσική μορφή (καθώς ένα μέρος του είναι διαδικτυακό) περιλαμβάνει μια ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης και μια σειρά περφόρμανς στον Βοτανικό Κήπο Διομήδη (στο Χαϊδάρη).

Το δεύτερο μέρος της έκθεσης «True Believers-The Apartment in Crux», μέσα από τα έργα έξι εικαστικών (σε επιμέλεια του Βασίλη Ντούπα), εστιάζει στη δυνατότητα της ζωγραφικής να ανανεώνεται και να επαναπροσδιορίζεται. Στην Crux Gallery μέχρι τις 29/10.

Τη δεύτερη ενότητα των «Κατακλισμών» του παρουσιάζει ο Δαυίδ Μπενφοράδο, στην γκαλερί Kourd, από τις 13/10, με το φως και τα απαστράπτοντα χρώματα να αντιπαρτίθενται τώρα στην σκοτεινή ατμόσφαιρα του πρώτου μέρους.

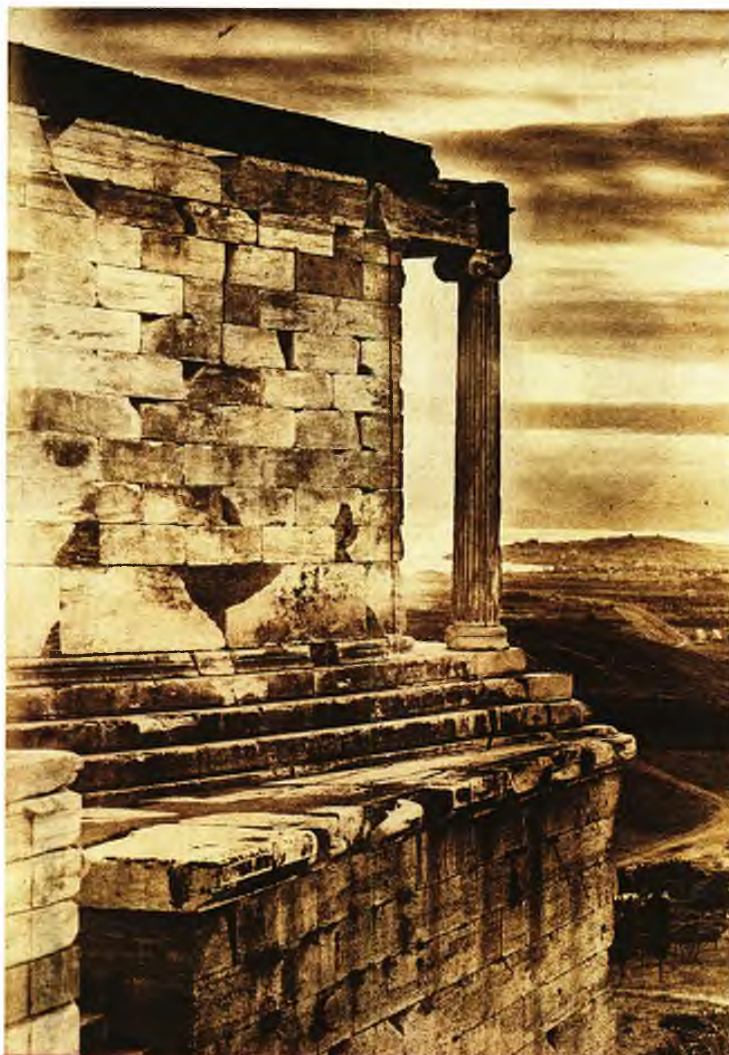
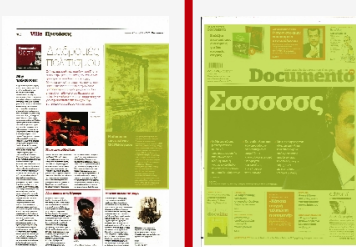

Φρεντ Μπουασονά, «Τα Μετέωρα: Θεσσαλία», 1908.

Ακολουθώντας τον Οδυσσέα

Η μεγάλη φωτογραφική έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια», που σύντομα εγκαινιάζεται στη Θεσσαλονίκη, περιλαμβάνει 110 εικόνες και υλικό πολυμέσων, αποκαλύπτοντας τις πηγές της έμπνευσής του και τη μακρά προσπάθεια να εμπλουτίσει την τέχνη του. Στις διαδρομές του πρωταγωνιστεί η Μεσόγειος, που γίνεται το σκη-

νικό μιας φωτογραφικής Οδύσσειας στα χνάρια του ομηρικού ήρωα. Το έργο τροφοδοτήθηκε από συνεργασίες με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και γεωγράφους και συνέβαλε στη διαμόρφωση της αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Στο MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, από τις 8/9.

Η οδύσσεια των εικόνων της Μεσογείου

Μια φωτογραφική λήψη του πελάγους μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας και οι ασημένιες αντανάκλασεις του το μακρινό 1912 από τον Ελβετό φωτογράφο Φρεντ Μπουασονά (1858-1946), καθώς και το φωτογραφικό αυτοπορτρέτο του το 1900 θα υποδέχονται τους επισκέπτες της έκθεσης με τίτλο «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική οδύσσεια» που θα παρουσιαστεί στο MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης από τις 8 Σεπτεμβρίου. Στο σύνολο των 110 έργων και πολυμεσικών εφαρμογών που θα παρουσιαστούν στην έκθεση μπορεί ο επισκέπτης να παρακολουθήσει τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του Φρεντ Μπουασονά, τις

© ΤΡΙΚΟΓΛΩΣΣΟ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΡΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣ ΑΠΘ

πηγές της έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. Το έργο του Μπουασονά τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και γεωγράφους και συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Φωτογραφίζοντας τους μεσογειακούς τόπους για περισσότερο από τρεις δεκαετίες επικύρωσε μεταξύ άλλων τους γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς της Ελλάδας και των Βαλκανίων.

Φρεντ Μπουασονά, «Ηλιοβασίλεμα στη Σαλαμίνα: Αποψη από τα Προπύλαια», 1907

Ο INFO

Εως τις 8/1/2023

Media: ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ WEEKEND **Page:** 10-11 **Published at:** 10-09-2022
Author: **Surface:** 1812.59 cm² **Circulation:** 0
Subjects: MOMUS, ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΙΑ ΠΟΥ ΤΡΑΒΗΞΕ Ο ΣΠΟΥΔΑΙΟΣ
ΕΛΒΕΤΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ ΤΟΥ,
ΤΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ,
ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΟΥ MOMus - ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

THE ΜΑΙΡΗΣ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

Βρέθηκε, όπως έδειξε η ιστορία εν συνεχεία, εκ παραδρομής το καλοκαίρι του 1913 στην πρώτη γραμμή του πολέμου που έφερε την Ελλάδα, τη Σερβία και τη Ρουμανία αντιμέτωπες με τη Βουλγαρία.

Εκείνος μέσω της αλληλογραφίας του κατέγραψε τις θλιβερές σκηνές που αντίκρισε στα εγκαταλεημένα πεδία των μαχών και μέσω του δυνατού του όπλου, του φωτογραφικού του φακού, την πόλη της Θεσσαλονίκης, δημιουργώντας εν αγνοία του τότε ένα πολύτιμο υλικό τεκμηρίωσης για την πόλη που θα καταστρεφόταν από μεγάλη πυρκαγιά τέσσερα χρόνια αργότερα.

Βρίσκε καταφύγιο - αφού την ευρύτερη περιοχή σάρωνε επιδημία χολέρας - στην κορυφή του Ολύμπου. Και ως φανατικός αλпинιστής στις 2 Αυγούστου (1913) καταγράφηκε ως ο πρώτος άνθρωπος που πάτησε τον τόπο όπου κατοικούσαν οι θεοί του Ολύμπου.

Ο λόγος για τον ελβετό πρωτοπόρο της τέχνης της φωτογραφίας Φρεντ Μπουασονά, του οποίου η προσωπικότητα και ένα μέρος του έργου του βρίσκονται στο επίκεντρο της νέας έκθεσης που ετοιμάζει το δραστήριο MOMus: ένα σύνολο 110 καρτέ που προέρχονται από το Κέντρο Εικονογραφίας της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και την Τρικόγλειο Βιβλιοθήκη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τα οποία σε μεγάλο ποσοστό παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο κοινό. Ο τίτλος της έκθεσης είναι «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» και την επιμέλεια έχουν η αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης Εστέλ Σογιέ και η ιστορικός τέχνης Αρετή Λεοπούλου.

ΤΡΕΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ. «Ο Μπουασονά υπήρξε μια ιδιαίτερως πολύπλοκη προσωπικότητα» λέει στα «Πρόσωπα» η Αρετή Λεοπούλου. «Δεν ήταν απλώς ένας φωτογράφος,

αλλά και διπλωμάτης, επιχειρηματίας, περιηγητής, καλλιτέχνης και ερμηνευτής της μυθολογίας». Τα πολλά, αυτά, διαφορετικά του πρόσωπα αναδεικνύονται μέσα από τις τρεις ενότητες στις οποίες έχει διαρθρωθεί η έκθεση. «Στην πρώτη γνωρίζουμε τον Μπουασονά σε σχέση με το στούντιό του, όπου αναδείχθηκε ως σπουδαίος προσωπογράφος. Στη δεύτερη εστιάζουμε στις περιηγήσεις του στην Ελλάδα, όπως αποτυπώθηκαν στις φωτογραφίες του, οι οποίες πέραν του ότι φέρουν τη σφραγίδα του δικού του βλέμματος, δεν είναι άμοιρες πολιτικής άποψης. Αντιθέτως έπαιξαν πολύ σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωση της εικόνας της χώρας διεθνώς. Στην τρίτη παρουσιάζονται λήψεις από γωνιές της Μεσογείου, που θεωρούσε ότι ταυτίζονται με τοποθεσίες που αναφέρονται στην «Οδύσσεια», συνθέτοντας κατ' αυτόν τρόπο μια δική του ερμηνεία του μυθολογικού κόσμου» μας λέει η Αρετή Λεοπούλου εκ μέρους του MOMus, παραγωγή του οποίου αποτελεί η έκθεση με τη συνεργασία του Τμήματος Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου της Γενεύης, της Βιβλιοθήκης της Γενεύης και του Μουσείου Τέχνης και Ιστορίας της Πόλης της Γενεύης και με τη συνδρομή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

info

«Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια», MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (Αποθήκη Α', Προβλήτα Α', λιμάνι Θεσσαλονίκης) έως τις 8 Ιανουαρίου 2023.

Ψαράς στη Νάπολι, 1907.
©Βιβλιοθήκη της Γενεύης

Ανδρίτσαινα: Αρραβώνας, 1903.
©Τρικόγλειο Βιβλίο Άηκη, ευγενική παραχώρηση της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης ΑΠΘ

Παραλία κοντά στη Μεσσήνη: η βόρεια είσοδος στον κόλπο, ανάμεσα σε Πούντα ντελ Φάρο και Σκύλλα (Σικελία και Καλαβρία), 1912 © Βιβλιοθήκη της Γενεύης

Πάρος, 1911. © Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη-Ευγενική παραχώρηση της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης ΑΠΘ

Κορυφή Βενιζέλος: η υψηλότερη κορυφή του Ολύμπου, 1913. © Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη-Ευγενική παραχώρηση της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης ΑΠΘ

Η Ακρόπολη το σούρουπο, περ.1907. © Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη, ευγενική παραχώρηση της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης ΑΠΘ

Στα όνειρά του, πάντα ο Οδυσσέας

Εργα του μεγάλου Ελβετού φωτογράφου Φρεντ Μπουασανά παρουσιάζονται στο MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

Η πρώτη εικόνα του Μπουασανά που είδα, ήταν "Ο Παρθένος μετά την καταβίβα" σε μια γαλαζωπή εκδοχή. Ήταν εντυπωσιακή. Εδευε τη μεγάλη τεχνολογία του, αλλά και μια πολύ ιδιαίτερη ματιά πάνω στα ερείπια της αρχαιότητας, στη φύση και στο τοπίο. Υπάρχουν έντονα συναισθήματα και ιδέες πίσω από αυτή τη φωτογραφία που τοποθετείται μεταξύ ρομαντισμού και αρχαιολογικής έρευνας.

Ψαράς τόνων στη Μεσσήνη, Σικέλια, 1912. Φωτογραφία του Φρεντ Μπουασανά (1858-1946).

Λάκκοι, Κρήτη, παλκάρια, 1911. Φωτογραφία του Φρεντ Μπουασανά

Αίγυπτος, ο Φρεντ Μπουασανά στη δουλειά, 1929-1930. Φωτογραφία που αποδίδεται στον Paul Alexandre Tremblay (1885-1974).

Εγκατέλειπε για μίνες την οικογένειά του και την πόλη του, Γενεύη, για να ταξιδέψει στην Ελλάδα, που τον είχε γοητεύσει, και σε όλη τη Μεσόγειο.

Μόδεμα ελιάς στην Ιθάκη, 1912. Φωτογραφία του Φρεντ Μπουασανά.

Ο Μπουασανά έφυγε από την πόλη του, Γενεύη, στις 22 Σεπτεμβρίου 1903, με πολλές φωτογραφικές μηχανές και γυάλινες πλάκες βάρους 120 κιλών. Στη διάρκεια των πολύμηνων μετακινήσεών του, σε μια οπιάνα ξαφνικά μελαγχολία, έγραψε στη σύζυγό του και στα επτά παιδιά τους ζήτηντας συγγνώμη που τους εγκατέλειψε άλλη μια φορά. Επικαλέσθηκε ως επιχείρημα το επιτακτικό κάλεσμα να ακολουθήσει τα σκεπτικά μονοπάτια, καθοδηγούμενος από το αστέρι. (...) όπως ο ναύτης που μας κατεβύθιει ατενίζοντας έναν μακρινό φάρο, ένα αδύναμο κόκκινο κεράκι που γαϊτανιάζει με το σκοτάδι».

Αλλαγή πορείας

Εκτενο το πρώτο ταξίδι του Μπουασανά στην Ελλάδα άλλαξε την πορεία της καριέρας του. Σε ηλικία 45 ετών, έχοντας κερδίσει ένα χρυσό μετάλλιο στην Παγκόσμια Έκθεση του Παρισιού το 1900, βρισκόταν στο απόγειο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας. Το φωτογραφικό του στούντιο στη Γενεύη, που απασχολούσε πάνω από είκοσι άτομα προσωπικό, όχι μόνο εμπόρευε, αλλά είχε επεκταθεί με υποκαταστήματα στο Παρίσι, στη Λιόν, στη Μασσαλία. Κι όμως, έφυγε. Κυνηγώντας την

εμπνεύση, το ρομαντικό όνειρο του ταξιδιού ή θέλοντας να διεκρινόν την τέχνη του; «Οι επιστολές στην οικογένειά του και στον φίλο του, Ντανιέλ Μπιντ-Μποβί, δείχνουν ότι το πρώτο ταξίδι του στην Ελλάδα το 1903 ήταν μια αποκόλληση για τον ίδιο», απαντά η κ. Σοϊέ. «Οπτική από τον πλούτο της ιστορικής κληρονομιάς, από τα τοπία, τους ανθρώπους της και την πολύ θερμή υποδοχή που

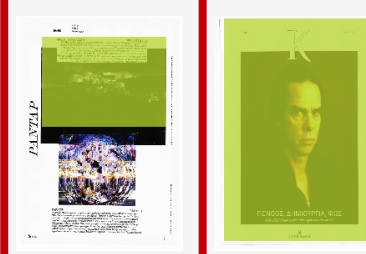
Γρόντρα στην Ανδρίτσαινα, 1903. Φωτογραφία του Φρεντ Μπουασανά.

Γενεύης, της οποίας τη λιτότητα μερικές φορές επέκρινε. Η Ελλάδα του πρόσφερε επίσης μια πρόκληση ανάλογη με την εργασία του και τις φιλοδοξίες του: όχι πλέον να απεικονίζει άτομα κλεισμένα σε ένα στούντιο, αλλά μια ολόκληρη χώρα. Είχε άλλωστε κληρονομήσει την αγάπη των Ελβετών για την Ελλάδα. Ιδιαίτερα στη Γενεύη το φιλελλινικό κίνημα ήταν πολύ δυναμικό το εποχή του αγώνα για την ανεαρτησία της Ελλάδας, με σπουδαίες προσωπικότητες όπως ο τραπεζίτσος Ζαν-Γκαμπριέλ Εινάρ.

Τα ταξίδια του Μπουασανά στην Ιταλία, στην Ελλάδα, στην Αίγυπτο και στους Αγίους Τόπους εμπνέονται από την ακτινοβολία πολιτισμικού μετασχηματισμού. Το ταξίδι του επέτρεψε να ξεφυγει από την καθημερινή ζωή του στούντιο, των πορτρέτων και της

τον Μπίδρον. Όμως ταυτόχρονα η φωτογραφική παραγωγή του έδωσε εικόνα στην «κατασκευη» του 20ού αιώνα. Ταξιδεύοντας από τη Θέσσα στην Ιθάκη, από τη Νάπολι στην Τζέριμα, ακολουθώντας τα χνάρια της Οδύσσειας του Ομήρου, συμμετείχε στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα, επικυρώνοντας τους γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς της Ελλάδας και των Βαλκανίων και συνδύεσε τις πρώτες ανεξαρτητοποιήσεις κρατών, όπως συνέβη με την Αίγυπτο. Την έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 8 Ιανουαρίου 2023, πλαισιώνει επιστημονική έκθεση, ζευγαρωμένη για το κοινό και εκπαιδευτικές δράσεις.

ΦΡΕΝΤ ΜΠΟΥΑΣΟΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Το 1912 ο ελληνιστής και μεταφραστής του Ομήρου, Βικτόρ Μπεράρντ, προσκαλεί τον Φρεντ Μπουασονά σε ένα ταξίδι που θα εντόπιζε τα «ίχνη του Οδυσσέα». Φορτωμένοι με βαριές φωτογραφικές πλάκες, αναχωρούν στις 27 Ιουλίου του 1912 από το λιμάνι της Μασσαλίας, σταματούν στο Γιβραλτάρ και έπειτα στη Σαρδηνία, αναζητώντας τη Γη των Λαιστρυγόνων. Η έκθεση *Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια* φωτίζει μέσα από 110 έργα και πολυμεσικές εφαρμογές τις πηγές έμπνευσης του Ελβετού δημιουργού και τονίζει τους δεσμούς που ανέπτυξε με τον μεσογειακό κόσμο.
Έως 08/01/2023, MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, momus.gr

Φρεντ Μπουασονά (1858-1946):
Ανατολική άποψη της Ακροπόλεως,
περί το 1907. © Τρικόγλειος Βιβλιοθήκη,
Ευγενική παραχώρηση της Βιβλιοθήκης
και του Κέντρου Πληροφόρησης ΑΠΘ.

Ο Ελβετός που λάτρευε την Ελλάδα

Μια φωτογραφική λήψη τού πελάγους μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας και οι ασημί αντανάκλασεις του το μακρινό 1912 από τον ελβετό φωτογράφο Φρεντ Μπουασονά (1858-1946), καθώς και το φωτογραφικό αυτοπορτρέτο του, το 1900, υποδέχονται τους επισκέπτες της έκθεσης με τίτλο «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια», που παρουσιάζεται στο MOMus – Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης.

Στο σύνολο των **110 έργων** και **πολυμεσικών εφαρμογών** που παρουσιάζονται στην έκθεση κάποιος μπορεί να παρακολουθήσει τη διαμόρφωση του φωτογραφικού βλέμματος του **Μπουασονά**, τις πηγές τής έμπνευσής του και τη μακρόχρονη προσπάθειά του να αναγάγει τη φωτογραφία στη σφαίρα των καλών τεχνών. Σε μια ελικοειδή διαδρομή από τις **Άλπεις** μέχρι την έρημο του **Σινά**, πρωταγωνιστεί η **Μεσόγειος** που, ως άλλος κοινός τόπος, γίνεται το σκηνικό τής φωτογραφικής Οδύσσειας του ίδιου τού φωτογράφου, στα χνάρια τού ομηρικού ήρωα. Το έργο τού Μπουασονά τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με **συγγραφείς,**

αρχαιολόγους, πολιτικούς και **γεωγράφους** και συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης, που αντιμετώπιζε τη Μεσόγειο ως ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική οντότητα. Φωτογραφίζοντας τους μεσογειακούς τόπους για περισσότερο από τρεις δεκαετίες, επικύρωσε, μεταξύ άλλων, τους **γεωπολιτικούς μετασχηματισμούς** τής Ελλάδας και των Βαλκανίων. Σκηνές από την καθημερινότητα απλών ανθρώπων, μνημεία και τοπία προς αποκρυπτογράφηση προσκαλούν τους επισκέπτες σε μια ταξιδιωτική εμπειρία σε τόπους που, πλέον, έχουν διαμορφωθεί με τρόπους που τότε φάνταζαν ακόμη μυθικοί.

Η έκθεση αποτελεί παραγωγή τού **MOMus – Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης** με τη συνεργασία τού **Τμήματος Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος** του **Πανεπιστημίου τής Γενεύης**, τής **Βιβλιοθήκης τής Γενεύης** και του **Μουσείου Τέχνης και Ιστορίας τής Πόλης τής Γενεύης**, με τη συνδρομή τής **Κεντρικής Βιβλιοθήκης τού Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**. **Ο Info:** Έκθεση «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια» στο MOMus – Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (Αποθήκη Α, στην πρώτη προβλήτα τού λιμανιού τής Θεσσαλονίκης). Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή για το κοινό ως τις 08.01.2023.

ΜΙΑ ΧΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Πολυεργαλεία ύφανσης που δεν είχαν μελετηθεί έως τώρα δίνουν το κλειδί για να ανοίξει ένα μεγάλο κεφάλαιο της ελληνικής Ξυλογλυπτικής και της ιστορίας της ελληνικής χειροτεχνίας.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΝΑ ΑΣΤΡΑΦΕΛΛΟΥ

Είναι αντικείμενα «περίελαστα», αιγιματικά, μια σιωπητή οπασζοκεφαλιά. Είναι λεπτά και επιμήκη και στη μία τους άκρη φέρουν περίεχη Ξυλογλυπτική διακόσμηση. Μπορεί να είναι μια γυναίκα που κοιβάται ένα μικρό βαρέλι νερό ή που κρατάει μια κόπια ως δείγμα προσφοράς, μια νοργόνα με ένθετα, απόκοσμα μπλε μάτια ή η Αρετούσα. Εκ πρώτης όψεως θυμίζουν αμιούρα την αφρικανική γλυπτική παράδοση και δεν θα ήταν παράλογο να σκεφτεί κανείς ότι η χρήση τους έχει μια κάποια τελετουργική χροιά. Μια μικρή οπή στο άκρο που δεν έχει σμιλεωθεί αποκαλύπτει το μυστικό τους: πρόκειται για τις ταπεινές «καλοσβελόνες», τα ξύλινα αντικείμενα που χρησιμοποιούνταν ως η βάση επιμήκυνσης μιας λεπτής βελόνας προκειμένου να διευκολύνουν το πλέξιμο του προσφιούς εσώρουχου στα ορεινά της χώρας και όχι μόνο. Αυτή ήταν και η πρώτη ένδειξη που είχε η ιστορικός τέχνης Φλόβια Νεσί-Γιαζιζόγλου όταν άρχισε να τα συλλέγει έχοντας κληρονομήσει το «μικρόβιο» από τον ελβετό πατέρα της, έναν συλλέκτη εργαλείων ο οποίος τα είχε «πρωτοανακαλύψει» όταν είχε επισκεφθεί τη χώρα και την Πλάκα με τα παλαιοπωλεία της τη δεκαετία του '90 με την αφορμή του γάμου της κόμης του.

«Σκεπτόμουν ότι αυτά τα τόσο περίεχα αντικείμενα με τις εμφανείς όσο και έντονες διαφοροποιήσεις στην Ξυλογλυπτική τους δεν μπορούσαν να εξυπηρετούν μόνο μια χρήση» θα εξηγήσει στο ΒΗΜΑΜαγάζινο. Αποφάσισε λοιπόν να «πατήσει» και να «εκπορδήσει» από το αγροτογραφικό πεδίο της λαϊκής τέχνης και να δημιουργήσει ένα σχετικό αρχείο δεδομένων που αφορά συγκεκριμένα σε αυτά τα πολυεργαλεία. Να πραγματοποιήσει δηλαδή μια ενδελεχή έρευνα που κράτησε κοντά οκτώ χρόνια και το αποτέλεσμα της είναι το εντυπωσιακό λεύκομα με τίτλο «Tales of Tools. The untold narrative. Wooden Handwork implements from Greece», το οποίο μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Μέλισσα. Σε αυτή την πορεία είχε μαζί της τη συνεργάτιδά της Τίνα Βασιλακοπού-

λου (η οποία είναι το «χέρι» της έρευνας, υπεύθυνη για το τεχνικό κομμάτι της και τις ζωγραφικές αναπαραστάσεις που εξηγούν τη χρήση των εργαλείων). Αυτή η έρευνα λοιπόν απέφερε πολύτιμους καρπούς. Οι πανταχού παρούσες «καλοσβελόνες» αποδείχθηκαν «πανέξυπνα πολυεργαλεία», ικανά να χρησιμοποιηθούν με διαφορετικούς τρόπους στην πλεκτική, στο κέντημα, στη ραπτική και στις λοιπές χειροτεχνίες, σε ορισμένες περιπτώσεις και ταυτόχρονα: είτε ως «αυλιγάδια» με τα οποία τύλιγαν και έφτιαχναν κουβάρια, ως «σαπτε» που έβαζαν το μαλλί, ως «μεζούρες» για να μετρούν το πάχος και το βάρος του μαλλιού, ως «διαβήτες» για τη δημιουργία κυκλικών μοτίβων σε εργόχειρα, ως εργαλεία για τη δημιουργία γαϊτανιών ή για τη λείανση κεντημάτων, ως

«σπάτες» για μικροϋφαντική. Ιδιοκτήτριές τους ήταν γυναίκες των μικρών και μεγαλύτερων αστικών κέντρων καθώς εκείνες της υπαίθρου είχαν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα την «κηδεμονία» του εργαλείου και εργαλείων όπως η ρόκα, το αδράμα όπως θυμούνται οι παλαιότεροι/ές και βλέπουν οι νεότεροι/ές μέσα από φωτογραφίες του Δημήτρη Χαριστάδη, του Σπύρου Μελετζή ή του Κώστα Μπαλάφα που παρατίθενται και στο βιβλίο.

Η Φλόβια Νεσί-Γιαζιζόγλου κατέγραψε χιλιάδες τέτοια πολυεργαλεία στη διάρκεια της έρευνάς της. «πολλά σε αριθμό, αν αναλογιστεί κανείς ότι η παραγωγή τους χρονολογείται από τα τέλη του 19ου αιώνα/αρχές του 20ού αιώνα ως τη δεκαετία του '60» όπως θα εξηγήσει. Βρέθηκαν σε ιδιωτικές συλλογές (ενδεικτικά αναφέρονται εκείνες των Νίκης Ελευθεριάδη, Διονύση Φωτόπουλου, Περικλή Λάσκαρη, Ελένης Μαρτίου, Γιάννου και Δάφνης Στασινοπούλου), αλλά και σε μουσεία όπως το Μπενάκη, στο οποίο θα φιλοξενηθεί μια σχετική έκθεση τον Μάιο του 2023, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης «Αγγελική Χατζημιχάλη», το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, το Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, το Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης στη Θεσσαλονίκη ή το MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας στη Θεσσαλονίκη αλλά και το MuCEM (Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée) της Μασσαλίας, στο οποίο η Αγγελική Χατζημιχάλη είχε κάνει μια μεγάλη δωρεά με Ξυλογλυπτικά αντικείμενα (συγκεκριμένα στο Musée national des Arts et Traditions populaires στο Παρίσι, οι συλλογές του οποίου περιήλθαν στην κατοχή του MuCEM όταν έκλεισε το μουσείο το 2005). Παρόλληλα ταξίδεψαν σε πλείστα μικρά εθνογραφικά μουσεία της Ελλάδας, πολλά από τα οποία έχουν άπιστο κλείσει, ενώ επιδίωξαν να βρουν μαρτυρίες ανθρώπων που θυμόνταν την ύπαρξη αυτών των εργαλείων και τη χρήση τους. Στον δε αγγλοσαξονικό κόσμο ανακάλυψαν μέσα από τη βιβλιογραφία παρεκρησά αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στη μοντέρνα τους εκδοχή.

● Δύο χαρακτηριστικά πολυεργαλεία που εξυπηρετούσαν τις γυναίκες σε εορσασίες πλεξίματος και υφαντικής.

«
**Η Φλάβια
 Nessi-
 Γιαζιτζόγλου
 κατέγραψε
 χιλιάδες πο-
 λυεργαλεία
 στη διάρκεια
 της έρευνάς
 της, «πολλά
 σε αριθμό,
 αν αναλογι-
 στεί κανείς
 ότι η παραγω-
 γή τους χρο-
 νολογείται
 από τα τέλη
 του 19ου αιώ-
 να/αρχές του
 20ού αιώνα
 ως τη δεκαε-
 τία του '60»,
 όπως θα
 εξηγήσει**

- 1. Σαρακατσάνες κλώθουν μαλλί στη Βόρειο Ελλάδα το 1950. Φωτογραφία του Δημήτρη Χαρισιάδη από το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη.
- 2. Γυναίκα ενεργοποιεί μια μοντέρνα μηχανή κλωστήριου γύρω στα 1910 (συλλογή Διονύση Φωτόπουλου, ΕΛΙΑΜΙΕΤ, Αθήνα).
- 3. Μοναχός της σκήτης των Καυσοκαλυβίων φωτογραφημένος από τον Σπύρο Μελετζή στην Αθωνική Πολιτεία το 1950 (Φωτογραφικό Αρχείο Αγίου Όρους).
- 4. Κορίτσι κλώθει μαλλί στο Μπιζάνι της Ηπείρου το 1957 και την απαθανατίζει ο Δημήτρης Χαρισιάδης (Φωτογραφικό αρχείο Μουσείου Μπενάκη).

Εσωτερικό σπιτιού στην Κλεισούρα της Καστοριάς το 1919. Φωτογραφία του Φρεντ Μπουσσανά (ΜΟΜus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης).

Δύο παρόμοια πολυεργαλεία για πλέξιμο και κέντημα που φιλοτεκνήθηκαν σε φυλακή στις αρχές του 20ού αιώνα (Μουσείο Μπενάκη).

Παράλληλα, τη μελέτη τους συνδέσαμε με ειδικό σε διαφορετικές πτυχές του πεδίου της ύφανσης και της πλέξης παρέχοντας πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε κείμενά τους στο βιβλίο. Η Λουίζα Καραπιτσάκη του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών συνεισέφερε τη γνώση της για τα κρητικά εργαλεία και τις μεθόδους πλέξης και ύφανσης της μεγαλονήσου. Ο ανθρωπολόγος Σέρτζιο Στραφάτσο επισήμανε τη σύνδεση ανάμεσα στις ξύλινες ρόκες της Καλαβρίας και στις καλτσοβελόνες του Ιονίου. Η Κατερίνα Κορρέ-Ζαυράφου, καθηγήτρια στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και συλλέκτρια η ίδια, συνένδραμε το εγχείρημα με τις γνώσεις της πάνω στην ιστορία της εικονογραφίας των εργαλείων όπως και την ερμηνεία τους. Η εκκασιχιά Μαρία Γρηγορίου πρόσφερε τις γνώσεις της για ύφανση με κάρτες (τσαναρί). Στο λεύκωμα περιλαμβάνεται και η γραπτή μαρτυρία του τελευταίου Ξυλογλύπτη στο Μεγανήσι, Γιώργου Κονιδάρη, όπως την κατέγραψε η δημοσιογράφος Ελένη Καββαδά. Άλλωστε, το Ιόνιο και η Αιτωλοακαρνανία αποτελούν παραδοσιακά κέντρα ανάπτυξης της Ξυλογλυπτικής και ήταν τα βασικά σημεία δημιουργίας και χρήσης αυτών των πολυεργαλείων.

Στις φυλακές τα σίδερα
Η έρευνα τεκμηριώνεται από πλούσιο εικονογραφικό υλικό (πίνακες, γραβούρες που παραθέτουν στοιχεία για αυτές τις τεχνικές στην Ελλάδα και στην Ευρώπη) όπως και φωτογραφίες του Φρεντ Μπουσσανά, που δείχνουν για παράδειγμα αστές να κρατούν αντικείμενα συνάφης με τα περιφύρα αυτά πολυεργαλεία. Το ερώτημα είναι πού βρισκόταν τα Ξυλογλυπτικά κερ-

Τρία πολυεργαλεία από τις αρχές του 20ού αιώνα.

γιαστήρια που παρήγαγαν αυτά τα αντικείμενα υψηλής αισθητικής. «Ίσως θα εκπλαγείτε, αλλά αυτό συνέβαινε στις φυλακές, της Κέρκυρας, της Λευκάδας, στο Παλαμήδι στο Ναύπλιο, στο Ρίο αλλά και αλλού στην Ελλάδα. Πολλά από αυτά τα αντικείμενα φέρουν σκαλισμένο επάνω τους τον τόπο δημιουργίας τους. Υπάρχουν μάλιστα ορισμένα στα οποία ο δημιουργός έχει σκαλίσσει τις λέξεις "Αχ Βαχ", μάλλον για να εκφράσει τα βάσανά του. Λίγα από αυτά τα πολυεργαλεία "μιλάνε", αλλά όταν το κάνουν μας δίνουν πολύ χρήσιμες πληροφορίες». Έχουμε και τις μαρτυρίες άλλων περιηγητών των αρχών του 20ού αιώνα. «Υπάρχει και η λογοτεχνική μαρτυρία του Ανδρέα Καρκαβίτσα, ο οποίος είχε υπάρξει και ο ίδιος πολιτι-

κός κρατούμενος και μέσα από το βιβλίο του "Έθνος υπό οκτιάν. Οι φυλακές του Ναυπλίου" αναφέρει πώς οι φυλακισμένοι πελεκούσαν ξύλινα ή κοκάλινα αντικείμενα. Αυτό μας οδηγεί στο ερώτημα με ποιους τρόπους πολυούταν. Και πάλι ο Καρκαβίτσας μάς δίνει μικρές πληροφορίες. Οι έμποροι τα αγοράζαν για ένα κομμάτι φροιά και μετά περιφερόμενοι πωλητές πήγαιναν από πανηγύρι σε πανηγύρι και τα πωλούσαν. Τα αντικείμενα αυτά πωλούνταν και σε παντοπωλεία, μέσα από τα οποία έφταναν και σε αστικά σπήτια της μεσαίας τάξης σε μικρές και μεγάλες πόλεις όπου χρησιμοποιούνταν ευρέως». Αυτά ήταν τα «φυλακίσια» ή τέλος πάντων μέρος της Ξυλογλυπτικής παραγωγής που έβγαινε από τα Ξυλουργεία των φυλακών, όπως τα είχε αναφέρει ένας από τους τελευταίους Ξυλογλύπτες στο Ξηρόμερο της Αιτωλοακαρνανίας προκειμένου να περιγράψει τα αντικείμενα που δημιουργούσαν στις φυλακές του Ιονίου βοσκοί και κτηνοτρόφοι της περιοχής του. Διότι το knowhow της τέχνης είχε μεταφερθεί λογικά από ποιμένες της Αιτωλοακαρνανίας που είχαν εκτίσει κάποια στιγμή ποινή φυλάκισης στο Ιόνιο. Εκείνοι (οι βοσκοί γενικότερα) τροφοδοτούσαν τον έναν πυλώνα της ελληνικής Ξυλογλυπτικής (ο άλλος δύο ήταν ο εκκλησιαστικός και ο αστικός). Η ποιμενική Ξυλογλυπτική θαμίξει τη λιθογλυπτική του Βοζαντίου και ολοκλήρωσε μέχρι τον 19ο αιώνα και από τους βοσκούς, κυρίως της Βόρειας Ελλάδας, οι οποίοι σμίλευαν τις γκλίτσες και τις ρόκες, ενώ έβγαιναν στις φυλακές την τέχνη των πολυεργαλείων. Η δε παράδοση των πολυεργαλείων είναι μάλλον ξενόφερτη,

Ο μοναχός Ιερόθεος ο Κασσοκαλυβίτης φωτογραφημένος από τον Σπύρο Μελετζή το 1950 (Φωτογραφικό Αρχείο Αγίου Όρους).

αλλά οι ρίζες της χάνονται στα βάθη της Ιστορίας. «Εικάζεται ότι ήρθαν από την Ευρώπη, για παράδειγμα από ναύτες που είχαν τέτοια εργαλεία στα ταξίδια μαζί τους και όταν βρέθηκαν κάποιος από αυτούς σε φυλακές μπλέχτηκε αυτή η άγνωστη παράδοση με εκείνη της τότε υπάρχουσας ελληνικής. Τα πιο παλιά που ήρθαν στην Ελλάδα ήταν επάρυρα και προέρχονταν από εμπορικά κέντρα της Κεντρικής Ευρώπης». Αυτά τα τόσο περίτεχνα αντικείμενα εξαφανίστηκαν τη δεκαετία του '60, όταν οι εξελίξεις της τεχνολογίας και η αυτοματοποίηση της παραγωγής δημιούργησαν ανέσεις απαραίτητες για τις καταπονημένες γυναίκες και τα πολυεργαλεία αυτά έγιναν αντικείμενα για τουριστική αξιοποίηση. Τα πατρών σταμάτησαν να είναι χειρωνακτικά και άρχισαν να τυπώνονται, οι ναύλοι καλύτες έγιναν ένα αναπόσπαστο κομμάτι της γυναικείας γαρνιτούρας στις πόλεις και στα αστικά σπήτια. Τα πολυεργαλεία πετάχτηκαν, παραγκωνίστηκαν και έμειναν στα χέρια συλλεκτών που εκτίμησαν την αισθητική τους αξία. «Σκοπός της παρούσας μελέτης αλλά και της μελλοντικής έκθεσης στο Μουσείο Μπενάκη είναι βέβαια να αναδειχθεί η ιστορία και η χρήση τους αλλά και να δείξουμε πως δεν είναι μια υποθεσι νεκρή, αλλά ενεργή ακόμα και σήμερα με την αναβίωση της χειροτεχνίας με σύγχρονα μέσα και εργαλεία. Το είδαμε και σαν έναν φόρο τιμής σε αυτά τα τελευταία δείγματα υλικού πολιτισμού που ήταν ως επί το πλείστον κοσμικά (secular) και που παραγκωνίστηκαν και εξαφανίστηκαν από τη νεοπερικύτωση και τις ραβδαίες αλλαγές στην καθημερινότητα των Ελλήνων και δη της Ελληνίδας».

COPYRIGHT EMBELIPIKSA

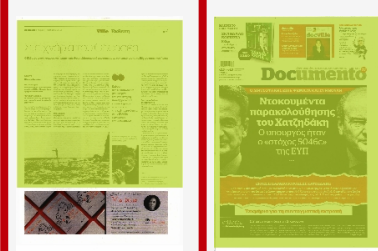

Κατερίνα Σακελλαροπούλου

Στη Θεσσαλονίκη χτυπά η καρδιά της τέχνης

Ο Φρεντ Μπουασονά αποτύπωσε τη χώρα μας, τοπία και φυσικά πρόσωπα με πολύτιμο τρόπο, έγραψε στο βιβλίο εντυπώσεων του MOMus-Μουσείου Φωτογραφίας, η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου, μετά την περιήγησή της στην έκθεση με τίτλο «Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μία φωτογραφική Οδύσσεια», την οποία επισκέφτηκε με αφορμή την παρουσία της στη Θεσσαλονίκη για την απονομή του βραβείου «Θεοφανώ», το απόγευμα, στη Ροτόντα. Καθ' όλη τη διάρκεια της ξενάγησης, από τη διευθύντρια του Μουσείου Ηρώ Κατσαρίδου και την συνεπιμελήτρια της έκθεσης Αρετή Λεοπούλου, η Πρόεδρος της Δημοκρατίας έδειξε ενδιαφέρον για κάθε έργο χωριστά και έδειξε το θαυμασμό της για την τέχνη του Μπουασονά.

Ville Εκθεση

Στα χνάρια του Οδυσσέα

Ο Ελβετός φωτογράφος και περιηγητής Φρεντ Μπουασονά αποτύπωσε με τον φακό του το ταξίδι του ομηρικού ήρωα

Κείμενο

Ηλέκτρα Ζαργάνη

● Εν συντομία

Εκατόν δέκα έργα του Φρεντ Μπουασονά στο MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

● Γιατί ενδιαφέρει

Η «Οδύσσεια» ως γεωγραφικό ντοκουμέντο της φοινικικής Μεσογείου.

Μια μυθική περιπλάνηση στα μέρη όπου ταξίδεψε ο Οδυσσέας στις θάλασσες της Ανατολής και της Δύσης αποτελεί, μεταξύ άλλων, η έκθεση με έργα του διάσημου Ελβετού φωτογράφου Φρεντ Μπουασονά στο MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης στο λιμάνι. Το 1912 ο φιλόλογος και αρχαιολόγος Βικτόρ Μπεράρ κάλεσε τον Ελβετό

φωτογράφο να ταξιδέψει μαζί του στα μέρη από τα οποία πέρασε ο Οδυσσέας και να αποτύπωσε φωτογραφικά τα ομηρικά τοπία. Ο φακός του Μπουασονά αντιμετώπισε την «Οδύσσεια» όχι ως απλή καταγραφή και συναρμολόγηση θρύλων αλλά ως σπάνιο γεωγραφικό ντοκουμέντο της φοινικικής Μεσογείου. Η σπηλιά της Καλυψώς, το νησί της Κίρκης και το λιμάνι των Λαιστρυγόνων συνδέθηκαν με τη ζωτανή εικόνα της Μεσογείου, με την καθημερινότητα και τον κόσμο των ναυτικών, με τις ακτές στις οποίες ταξίδευαν – συχνά όχι χωρίς ρίσκο – έμποροι.

Στα ομηρικά ακρογάλια

Ο περίπλους στα χνάρια του Οδυσσέα πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1912. Οι συνθήκες δεν ήταν ιδανικές. Οι οικονομικοί πόροι ήταν ελάχιστοι και

ο Μπουασονά κουβαλούσε μαζί του μια βαριά φωτογραφική μηχανή και περνούσε καθημερινά αμέτρητες ώρες μελετώντας τα φωτοστικά εφέ. Οι δυο ταξιδιώτες ξεκίνησαν το καλοκαίρι του 1912 από τη Μασσαλία και αποβίβαστηκαν στο Γιβραλτάρ ανακαλύπτοντας τη «σπηλιά με τις τέσσερις βρύσες» όπου η Καλυψώ κράτησε αιχμάλωτο τον ναυαγό Οδυσσέα. Στη συνέχεια ταξίδεψαν στο Ποτσουόλι κοντά στη Νάπολη και φωτογράφησαν τη σπηλιά του Κύκλωπα. Με ένα μικρό καΐκι με το όνομα «Olive» περιπλανήθηκαν από την Κέρκυρα στη Λευκάδα και την Κεφαλονιά και αποτύπωσαν φωτογραφικά όλους τους κάβους και τα λιμανάκια της ομηρικής Ιθάκης. Στο τέλος κατευθύνθηκαν στη Μεσσήνη για να επισκεφτούν τη Σκύλλα και τη Χάρυβδη και ύστερα από τρεις μέρες τρομακτικής θύελλας αποβίβαστηκαν στη Χώρα των Λατοφάγων στην Τζέρμπα. Οι θεωρή-

Εκθεση στη Θεσσαλονίκη με 110 έργα του καλλιτέχνη που εξερεύνησε και κατέγραψε το τοπίο και την καθημερινότητα στην Ελλάδα των αρχών του 20ού αιώνα

ες και οι ταυτοποιήσεις των τοπίων του Βικτόρ Μπεράρ για την «Οδύσσεια» κυριάρχησαν για πολλά χρόνια ανάμεσα στους μελετητές, σήμερα όμως αμφισβητούνται με νέες προσεγγίσεις. Μπορεί οι Λατοφάγοι να μη βρίσκονταν στην Τζέρμπα και η σπηλιά του Κύκλωπα στο Παουσζίλιο, όμως οι ποιητικές εικόνες του Μπουασονά μας οδηγούν σε μια μυθική περιπλάνηση.

Στα σταυροδρόμια της Μεσογείου

Μεταξύ του 1903 και του 1933 ο Μπουασονά πραγματοποίησε πολλά ταξίδια στην Ελλάδα και κατέγραψε συστηματικά τη χώρα σε φωτογραφίες τοπίου. Έχει δημοσιεύσει βιβλία με φωτογραφίες της Ηπείρου, της Μακεδονίας, του Ολύμπου, της Κρήτης και των Κυκλάδων, δίνοντας πάντα τεράστια προσοχή στην ώρα και τη στιγμή της λήψης, στις εκτυπώσεις των αρνητικών και τις εκτυπώσεις των βιβλίων με τη μέθοδο της βαθυτυπίας.

Το σύνολο των 110 έργων και πολυμεσικών εφαρμογών που παρουσιάζονται στην έκθεση συνθέτουν ένα κομμάτι φωτογραφιών του διάσημου καλλιτέχνη, ο οποίος δεν έπαψε μέχρι το τέλος της ζωής του να εξερευνά και να μεταφέρει εντυπωσιακές φωτογραφίες τοπίων και σκηνών από την καθημερινότητα. Οι διαδρομές του Μπουασονά από τις Άλπεις μέχρι την έρημο του Σινά διασταυρώθηκαν στη Μεσόγειο και το έργο του τροφοδοτήθηκε από τις συνεργασίες του με συγγραφείς, αρχαιολόγους, πολιτικούς και γεωγράφους της εποχής του.

Ο INFO

«Ο Φρεντ Μπουασονά και η Μεσόγειος. Μια φωτογραφική Οδύσσεια». MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Έως 8 Ιανουαρίου 2023

Κοντά στον βράχο της Σκύλλας στη Μεσσήνη ο Μπουασονά απαθανάτισε το ψάρεμα του Ξηφία

Οι εικόνες του τεύχους προέρχονται από την έκθεση «Ο Φρεντ Μπουσσόνά και η Μεσόγειος: Μια φωτογραφική Οδύσσεια» που πραγματοποιείται στο MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (Αποθήκη Α', Προβλήτα Α', λιμάνι Θεσσαλονίκης). Επιμέλεια Estelle Sohier. Μέχρι 12.2.2023

Τα Μετέωρα: Θεσσαλία, 1908, Τρικόλλιος Βιβλιοθήκη - Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης ΑΠΘ

Ο Mengele χωρίς τον Agamben

DAVID G. MARWELL, *Μένγκελε: Το αληθινό πρόσωπο του «Αγγέλου του Θανάτου»*, μετάφραση Θεοδώρα Δαρβίρη, εκδόσεις Gutenberg, σελ. 491

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΒΟΥΖΗ*

Ο David G. Marwell συμμετείχε, ως επικεφαλής ερευνητής του Υπουργείου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, στη δίωξη των εγκληματιών ναζί. Το βιβλίο του βασίζεται σε πρωτογενείς πηγές από αρχαία σε όλο τον κόσμο, στην εποπτεία πλήθους σχετικών μελετών, καθώς και στα γραπτά του ίδιου του Mengele: στην αλληλογραφία, στα ημερολόγια και στην απόπειρα μιας μυθιστορηματικής αυτοβιογραφίας του. Παρουσιάζεται η σειρά των γεγονότων τόσο της ζωής του, από τη στιγμή που αποφάσισε να στραφεί στην ιατρική, όσο και της επιχείρησης για τη σύλληψή του. Επιχείρηση η οποία κατέληξε στον εντοπισμό, το 1985, του τάφου του, στο Σάο Πάολο της Βραζιλίας. Η ελληνική έκδοση προμηθεύεται με την προσεκτική μετάφραση, τις επιπλέον σημειώσεις της μεταφράστριας και τον σεβασμό στην ταξινόμηση του υλικού.

Ο Josef Mengele υπήρξε συνεργάτης και προστατευόμενος του Otmar von Verschuer, ο οποίος διψύθυσε, από το 1942, το Ινστιτούτο Ανθρωπολογίας, Ανθρώπινης Γενετικής και Ευγονικής Kaiser Wilhelm, στο Ντάλερ του Βερολίνου. Στο Άουσβιτς τοποθετήθηκε τον Μάιο του 1943. Στα καθήκοντά του περιλαμβάνονταν οι «διαλογές» στη ράμπα εισόδου των τρένων με τους αιχμαλώτους, κατά τις οποίες κρινόταν ποιοι θα οδηγούνταν αμέσως στους θαλάμους αερίων και ποιοι θα πύγιναν για καταναγκαστικά έργα. Παράλληλα, διεξήγε πειράματα τα οποία αφορούσαν την προσωπική έρευνά του. Η τελευταία συνιστούσε τη βάση για τη Habilitationschrift του, τη μεταδιδακτορική του διατριβή και το προαπαιτούμενο για την ακαδη-

μαϊκή του σταδιοδρομία. Συνεργαζόταν με συναδέλφους από το Ινστιτούτο Kaiser Wilhelm, το οποίο προμήθευε με δείγματα από νεκρούς αιχμαλώτους (στα πιο μακάβρια από αυτά καταλέγονται μάτια που αφαιρέθηκαν από παιδιά).

Όμως τα προηγούμενα είναι γνωστά, καθώς και πολλά ακόμη τα οποία τεκμηριώνουν την εγκληματική δραστηριότητα του Mengele. Όπως η μελέτη των διδύμων, στο πλαίσιο της οποίας αποφάσιζε, σε μερικές περιπτώσεις, για τον ταυτόχρονο θάνατό τους. Αυτό που ενδιαφέρει κυρίως, εδώ, εντοπίζεται στα συμπεράσματα του Marwell, στο δεύτερο μέρος του βιβλίου του, το αφιερωμένο στο Άουσβιτς. Σημειώνεται λοιπόν ότι ο Mengele δεν αντιμετώπιζε την επιστήμη του ως αποστάτης παρακινούμενος αποκλειστικά από διαβολικές και αλλόκοτες παρορμήσεις αλλά με τρόπο τον οποίο οι μέντορες και οι συνάδελφοί του θεωρούσαν ότι ανταποκρίνεται στις υψηλότερες προδιαγραφές. Η έρευνα που πραγματοποίησε αποδεικνύεται πλήρως ενσωματωμένη σε ένα επιστημονικό κατεστημένο, το οποίο διακρίνεται για την απουσία φραγμών. Αυτή η παραβίαση των ηθικών ορίων συναντάται, στις γερμανόφωνες σπουδές, με τους όρους *Entgrenzung* και *Grenzüberschreitung* (άρον και υπέρβαση των ορίων, αντίστοιχα).

Ο Richard F. Wetzell στο δοκίμιο του "Eugenics, Racial Science, and Nazi Biopolitics", το οποίο περιλαμβάνεται στο βιβλίο *Beyond the Racial State: Rethinking Nazi Germany* (Cambridge 2017), επιστημονικά επισημαίνει ότι η *Entgrenzung* δεν ταυτίζεται με την ριζοσπαστικοποίηση του περιεχομένου και των παραδειγμάτων της φυλετικής επιστήμης των Γερμανών. Δεν πρόκειται δηλαδή για την απόρριψη μιας ψευδοεπιστήμης. Το ερευνητικό πρόγραμμα, για το οποίο ο Verschuer και οι άλλοι στο Ινστιτούτο Kaiser Wilhelm

χρειάζονταν το «ανθρώπινο υλικό» που τους αποστέλλαν από το Άουσβιτς, απηχούσε διεθνείς τάσεις, καθώς εφάρμοζε το νέο παράδειγμα της φαινογενετικής, το οποίο υπονόμωσε το μοντέλο του Mendel.

Θα μπορούσε κάποιος -υπεραπλουστεύοντας την προσέγγιση του μοντερνισμού από τον Giorgio Agamben ή τον Enzo Traverso- να σημειώσει τα προηγούμενα σε ένα σχήμα, μέσα στο οποίο η μοντερνιστική επιστήμη μεταβάλλεται σε καταπιεστική ή και σε εγκληματική εξουσία. Όμως στο δοκίμιο του ο Wetzell αντικρούει την κραταιά θέση πως η ρατσιστική πολιτική των ναζί προωθήθηκε από μια δυναμική στις βιοεπιστήμες. Διαπιστώνει ότι δεν υπάρχουν ικανοποιητικές αποδείξεις σχετικά με το ότι η φυλετική έρευνα άσκησε σημαντική επίδραση στην αντισημιτική εκστρατεία και στη μετατροπή της σε μαζική δολοφονία. Απεναντίας, ο Mengele και οι συνάδελφοί του στο Ινστιτούτο Kaiser Wilhelm κινούνταν σε κατευθύνσεις που ουσιαστικά υπέσκαπταν την ντετερμινιστική κατανόηση της κληρονομικότητας και της φυλής, η οποία στήριζε τη ναζιστική ρατσιστική πολιτική.

Βέβαια, χωρίς μια τέτοια αναγωγή στον μοντερνισμό το πρόβλημα των τερατωδίων των γερμανών ειδικών απαιτεί μια διαφορετική αιτιολόγηση. Παραμένει, επιπλέον, ανοικτό ένα συναφές ζήτημα: Όπως ο Marwell στα συμπεράσματά του για τη δράση του Mengele στο Άουσβιτς, έτσι και ο Wetzell οδηγείται, εν τέλει, σε μια παραδοχή, η οποία μπορεί να κωδικοποιηθεί ως εξής: Ότι γενικότερα στο επιστημονικό κατεστημένο εντοπίζεται μια *immanencia* -ο ελληνικός όρος «εμμένεια» ελέγχεται ως τελειως ατυχής- της *Entgrenzung*, της απουσίας των ηθικών φραγμών.

* Ο Παναγιώτης Βούζης είναι δρ. κλασικής Φιλολογίας

EPT 2 21:00

«Art Week», με τη Λένα Αρώνη

Δείτε σήμερα: "Αφιέρωμα στο ΚΘΒΕ και στο Μουσείο Φωτογραφίας" Το Artweek ανεβαίνει στη Θεσσαλονίκη και παίρνει μία αίσθηση της πόλης για τον φετινό χειμώνα σε σχέση με τα πολιτιστικά δρώμενα. Η Λένα Αρώνη κάνει ένα μικρό αφιέρωμα στο ΚΘΒΕ και στο Μουσείο Φωτογραφίας.

Συναντάει τον νέο διευθυντή του ΚΘΒΕ Αστέριο Πελτέκη, τη χορογράφο-σκηνοθέτη Ελένη Γκασούκα και τον ηθοποιό Κωνσταντίνο Ασπιώτη, με τους οποίους μιλάνε για το φετινό θεατρικό ρεπερτόριό τους. Στη συνέχεια, η Λένα πηγαίνει στην Ηρώ Κατσαρίδου, τη διευθύντρια του Μουσείου Φωτογραφίας, και συζητούν για την έκθεση του διάσημου φιλέλληνα Ελβετού φωτογράφου Φρεντ Μπουασονά. Μια αφορμή για να μάθουμε πώς κυλάνε τα πολιτιστικά πράγματα στη συμπρωτεύουσα, πώς είναι η ψυχολογία των κατοίκων εκεί και ποια η σχέση τους με τις τέχνες γενικότερα μετά την εμφάνιση της πανδημίας.

Σκηνοθεσία: Μανόλης Παπανικήτας.